

Zuzia

HATZRESIA APURTUZ, BIDEA ZABALDUZ

7. Zenbakia.

2022ko maiatza.

BERRIAK

EUSKAL HERRIAK AMNISTIA

Hamaika izan dira JARDUN publiko egin zenetik eta baita hau osatzen ari zen bitartean ere, mugimendu iraultzaileak pairatu behar izan duen jazarpena, Espainiako eta Frantziako estatuek edozein disidentzia politikoren aurka jotzeko dituzten tresna ezberdinen bitartez. Era horretan, mugimendu iraultzailea kontziente da bere praktika politikoa areagotu eta Euskal Herriko langile klasearen prozesu iraultzailean sakondu ahala, alternatiba politiko bat eskaintzen joan ahala, estatuek eta burgesiak euren nagusitasuna auzitan

ikustean, mugimendu iraultzailearen aurka darabilten dinamika nahiz tresnen bilakaera bat emango dela.

Hori dela eta, egoera horren kontziente izanda, azken hilabeteetan, JARDUN koordinadora honi era eraginkor eta sistematikoan aurre egiteko, honen inguruko kontzientziazioa eta lanketa politikoa burutzeko, eta jazarpen forma ezberdinak pairatzen dituztenei babesa eskaintzeko tresnez hornitzen aritu da. Horregatik, bai egoera honi aurre egin eta konfrontazio politikoa garatzera bidean, bai estatuen

aldetik Euskal Herriak nazionalki zein sozialki pairatzen duen zapalkuntzari aurre egiteko, Euskal Herri Langilearentzat borrokarako tresna izan behar den ASKE antolakundea aurkeztu zen maiatzaren 7an Donostiako Trinitate plazan.

ASKE Euskal Herrian jazotzen diren kolpe errepresiboei aurre egiteko tresna eraginkorren gabeziari erantzuteko sortua izan da, horrelako dinamika izaera lokaleko mugimenduetan lausotu beharrean, errepresioari maila nazionalen aurre egiteko tresna izan behar duena. Momentuko

kolpe errepresiboei erantzuteaz haratago, errepresioa egunero pairatzen dutenen alde borrokatzea du xede ASKEk, hor kokatzen dituelarik euskal preso, iheslari eta errefuxiatuen aldeko borroka.

Horrenbestez, zapalkuntzak jarraitzen duen bitartean, Euskal Herria nazionalki eta sozialki azpiratuta dagoen bitartean, borroka eta honen ondoriozko jazarpenera mantenduko direnaren kontziente izanda, amnistia da antolakunde berri honen aldarrikapenen zutabeetako bat. Azken hau, Euskal Herri Langilearen garaipenaren

ikurra izan behar da, borrokaren iturri eta zergatiak desagerrarazita lortuko baita soilik. Izan ere, amnistia gizartearen baloreen aldaketaren eskutik gauzatu behar da, iraganean Euskal Herri Langilearen alde borrokan aritutako en zilegitasuna onartuz, jazartzaileen zortea herri langilearen esku geratzen den bitartean.

Era berean, JARDUN koordinadorak, ASKEren sorrera izaera puntual edota mugatuko nahiz izaera lokaleko ekimenak albo batera utzi, eta alternatiba iraultzaileari izaera integrala

eransteko beste urrats bat bezala ulertzen du. Era horretan, JARDUN konfrontazio prozesuan sakondu eta honetatik eratorritako ondorioei aurre egiteko prestutasunean kokatu da. Hori horrela, koordinadorak izaera lokaleko planteamenduak gainditu, eta Euskal Herriko langilearen alde klabe nazionaletan aritu behar diren planteamenduen garapenean kokatzen du bere praktika politikoren oinarria, Alternatiba Iraultzailearen estrategiaren baitako logikan garatu behar direnak.

KLASE BORROKAZ NAZIO ASKAPENA

Apirilaren 17an, JARDUN koordinadorak Aberri Eguna burutu zuen Gernikan. Horretarako, JARDUN-en parte den kide orok hilabeteko lanketa komunikatiboan parte hartu zuen, Aberri Eguneko deialdia eta data horren garrantzia zein Euskal Herriko nazio zapaketaren salaketa zabaltzeko asmoz. Gauzak horrela, koordinadorak aurreikusitako egitaraua bete zuen, Guardia Zibilak burututako kontrolek ezin izan zutelarik ehundaka abertzale eta iraultzailek Gernikako kaleak betetzea ekidin.

Eguerdian zapantzarrek buru izanda mobilizazioa egin ondoren, ekitaldi politikoa eraman zuen aurrera Alternatiba Iraultzaileak Pasealeku plazan. Hasiera batean,

Irlandatik Anti Imperialist Action Ireland eta Anti-Internment Committee-ren eskutik bidalitako elkartasun gutunak irakurri ziren. Honen ostean, JARDUN-en hitzaldiko lehenengo hitzak Frantziako estatuak eraildako Yvan Colonna preso politikoa korsikarrarekiko, Irlandarekiko eta Donbassekiko elkartasunezkoak izan ziren. Ondoren, herri langilearekiko Frantziako eta Espainiako estatuek Euskal Herriaren aurka baliatzen duten ukazioa izaera politikoko erabakia denez gero, Euskal Herriak bizi duen zapalketak klase ikuspegia duen izaera politikoz jantzi beharra azpimarratu zuen koordinadorako hizlariak.

Bide horretan, apurketa politikoa

gauzatzeko, konfrontazio politikoa mugimendu iraultzaileak balioan jarri beharreko terminoa eta bere praktika politikoren oinarria izan behar zela azaldu zuen. Izan ere, JARDUN-en arabera, konfrontazioan eraikitako kontraboterearen bitartez, zapaltzaileen botereguneak higatu eta esplotatzaileen aurka bere askapena bermatuko duten egitura iraultzaileak antolatu behar ditu Euskal Herri Langileak. Hori dela eta, borroka ideologikoa eta mobilizazioa sustatzera bideratutako langileon aktibazioa lehentasuna da.

Gauzak horrela, Euskal Herriaren askapenaz hitz egiterakoan, autodeterminazio terminoa jarri zuen koordinadorak lehen lerroan, hau Euskal Herria jazartzen duten estatuek markaturiko, onetsiriko eta errazturiko bozketa beharrean, apurketa politikoa oinarritutako kontraboterearen pean garatutako prozesu iraultzailearen gauzapena delarik azalduz. Horrela, koordinadorak autonomismoa salatu eta, era berean, Euskal Herriak pairatzen duen nazio zapalketaren aurrean isilik egoteak edota posizionamendu neutroa sostengatzeak zapalketa babestea dakarrela salatu zuen.

Bukatzeko, Euskal estatu independente eta sozialistaren erdiespena Euskal Herriko prozesu iraultzailearen emaitza izan behar dela azaldu zuen, Euskal Herri Langilearen alternatiba bakarra

independentziaren eta sozialismoaren eskutik datorrelako, halabeharrez. Hain zuzen ere, independentzia eta sozialismoaren ezinbesteko defentsa Euskal Herri Langilearen posizio politikoaren oinarri gisa kokatu zuen koordinadorak.

Eguerdiko ekitaldi politikoa bukatuta, plazan prestatutako karpn gune musikatua eskaini zuen koordinadorak. 18:00retan hasi eta gaueko 02:00ak arte luzatu ziren kontzertuak. Hala ere, aisialdia eta borroka uztartzeko xedez, iluntzean koordinadorak

bigarren ekitaldi politikoa burutu zuen, bertan estatu kapitalista burgesiaren proiektu politikoaren gauzapenerako tresna gisa identifikatu zuelarik. Euskal Herri Langileak estatuek planteatutako eldarnioak eta iruzurrak ez zituela onartuko argi uzteaz haratago, konfrontazioa eta borrokara batzeko deialdia egin zuen. Izan ere, hizlariaren arabera, Euskal Herriko langileok dugun egia bakarra, gure askapena gure borrokaren emaitza izango dela baita. Bide horretan, Alternatiba Iraultzailea Espainiako eta

Frantziako estatuarentzat, burgesiarentzat, euren parte politikoaren parte diren elementuentzat, mehatxua eta arriskua suposatzen dituen izaera suntsitzaileko tresna den bitartean, langileriarentzat, bere helburu politikoak, bere xedeak, bere askapenerako eta esplotazio forma ororekin amaitzeko izaera eraikitzaileko tresna da. Horregatik, esplotazio forma ororekin bukatu behar duen prozesu iraultzaileak langileontzat Euskal estatu independente eta sozialistaren egikaritzea suposatzen du.

SOZIALISMOA HELBURU, GORA MAIATZAREN LEHENA!

Aberri Egunaren ondoren, JARDUN koordinadorak Maiatzaren Lehenaren, langileriaren nazioarteko egunaren inguruko lanketa komunikatibo eta ideologikoa burutu zuen Euskal Herrian barrena. Koordinadoraren hitzetan, lehenik Covid-19ren aitzakiapean eta gerora gerraren mamua astinduta, burgesiak Euskal Herriko langileriaren esplotazioan sakondu eta bere boterea zein proiektu politikoa sendotzeko hartutako neurriak geratzeko etorri dira. Gertakari hauen eskutik justifikatu nahi izan dute azken hilabeteetan eman diren eguneroko ongien, argiaren zein erregaian prezioaren igoera. Aurretik emandako zerbitzu publikoen desmantelatzearen eta bake sozialaren nahiz langi-

leon bizi-baldintzen kaskartzearen jarraian etorri dira horiek.

Gauzak horrela, Euskal Herria azpiratuta mantentzen duten Espainiako eta Frantziako estatuek egoera arintzeko hartutako neurriak kapitalismoa deritzon gaitzaren aurreko partxe gisa jo ditu JARDUN-ek. Izan ere, langileok kapitalismopean gure lan indarra saltzera kondenatuta egoteagatik erasaten diguten problematika ezberdinei batzen zaizkie. Azkenean hauek burgesiak mozkinak handitzearen, langileon esplotazioa mantentzeko eta bere kontura bizi ahal izateko edozein egoera baliatzen dutenaren beste adibide bat baino ez dira. Horrela, JARDUN koordinadorak, langileek euren egunero-

kotasuneko problematikak era isolatuan ulertu beharrean, Euskal Herri Langileak pairatzen duen azpiratze egoeran kokatzen ditu. Era horretan, hauei eman beharreko erantzuna, halabeharrez, izaera integraleko alternatiba iraultzailearengatik landua izan behar da.

Hori dela eta, JARDUN koordinadorak, Maiatzaren Lehenean, independentzia eta sozialismoa oinarri izan behar dituen proiektu politikoaren gauzapenerako kontrabotere espazioen eraikuntzarako beharra azpimarratu zuen. Ildo horretatik, Euskal Herriko langile klasea egunerokotasunean zanpatzen duten errealtateei aurre egin eta antolatzeke deia luzatu zuen.

TXAKURRAK BETI TXAKUR

Estatu kapitalistek langileak zanpatzeko baliatzen dituzten kolore ezberdinetako txakurrek, udaltzaingoa Eibarreko kasuan, maiatzaren lehenetik aurrera suzko armak eramateko askatasuna dute. Egoera hori, Auzitegi Gorenak Arkauten entrenatutako udaltzain txakur belaunaldi berrien eskarien eskutik dator, egungo "errealitate soziala" dela eta armatzea ezinbestekoa dela argudiatu ostean. Horrelako neurriek helburu argia dute, estatuak biolentziaren monopolioa sostengatzen lagundu eta, aldi berean, horretarako sistema kapitalistaren

aurka antolatuta diharduen langile mugimendua jazartzea, bai izaera sozialeko biolentziaren, bai honen erabileraren mehatxuaren bitartez. Ez da kasualitatea neurri hauek krisi testuinguruan hartu izana, edozein eratako antolakuntza iraultzailea suntsitzea baitute helburu. Hori dela eta, azken asteetan Eibarreko JARKI antolakunde iraultzaileko kideak, Euskal Herriko udalerri askotan jada normalizatutako militarizazioa salatzeke kontzientziazio kanpaina burutzen aritu dira. Izan ere, Euskal Herri Langileak, indar errepresiboak armatzen diren

bitartean, askatasuna erdiesteko antolakuntzarako tresnez hornitu beharra dauka.

KOOPERATIBAK IZAERA ETA MUGAK

Mugimendu kooperatibista, Industria Iraultzarekin batera XIX. mende erdialdean sortutako enpresa eredua da. Lehenengo esperientzietan kontsumora bideratutako kooperatibak izan ziren ohikoenak, batez ere, prezioari eta kalitateari dagokienez baldintza hobereenak lortzeko salmenta orduan, bitartekaririk behar izan gabe. Jakina den bezala, enpresa eredu honetan, irabazitako balio guztia bazkideen artean banatzen da; soldatapeko langilerik ez dagoen bitartean.

Euskal Herriaren kasuan, industrializazio-prozesuaren garaian, XIX. mendearen amaieran kooperatibismoan oinarritutako lehenengo enpresak sortu ziren. Hauek kontsumo kooperatibak izan ziren, Altos Hornos de Bilbao enpresaren inguruan abiarazi zirenak. Hala eta guztiz ere, XX. mendearen erdialdean izan zen kooperatiben loraldia, kontsumoaz gain, merkantziaren fase ezberdinetan eraginez, merkatuan inguru finko batekin. Hau da, ekoizpen prozesuaren faseak eta salmenta menperatuz, nahiz eta merkatu ekonomiaren baitan egon, merkatu-esparru bat mantenduz, egiturazko muga guztiekin. Besteak beste, 1957an Arrasaten sortutako Mondragon Korporazioa paradigmakoa.

“enpresa eredu honetan, irabazitako balio guztia bazkideen artean banatzen da; soldatapeko langilerik ez dagoen bitartean.”

Oro har, enpresa kooperatibo gehienak merkatu ekonomiaren baitan egituratuta daude gaur egun, baina badaude adibide historikoak zeinetan ekonomia planifikatu batean integratuta egon diren, denbora tarte zehatz batetan. Sobietar Batasunean Gerra Ekonomia eta Politika Ekonomiko Berriaren garaian estatuaren jabetzaren parte ziren kooperatibak eraiki ziren, zeinetan hauen parte ziren bazkideak usufruktua zeukaten, hots, lurra erabiltzeko eskubidea, baina ez jabetza. Honekin batera, irabazien kuota bat estatuari bideratuta zegoen. Ekonomia eredu honek, garaiko koiunturaren aurrean funtzio taktikoa izan zuen neurri bat suposatu zuen; gerra zibila eta inbasio saiakera barne, eraiki berri zen Sobietar Batasunak gaitasunik ez zeukan bitartean, ekoizpen baliabideak zeuzkaten nekazariak ekonomia suspertzeko arduraren zati bat izanez. Hala ere, neurri honek ekonomia berregituratzeko zailtasunak izan zituen, beharrezkoa zen industrializazioa oztopatu zuelako.

Horregatik, beste arrazoen artean, 1929an Koljós, deituriko kooperatiba eredu hauei amaiera eman zitzairen, Bost Urteko Planen inplementazioarekin batera.

JABETZA FORMA ETA BERE LEKUA EKOIZPEN KAPITALISTAN

Jabetza kooperatiboa, enpresaren bazkide guztien arteko produkzio baliabideen sozializazioan datza, bazkide hauek kooperatiban lan egiten duten bitartean. Honen ondorioz, enpresaren aberastasuna bazkideen artean banatzen da. Enpresa kooperatiboa deskribatu dugun bezala, burges-txikiz osatutakoa da, nahiz eta antolakuntza ezberdin bat izan, ekoizpen baliabideen jabetza pribatua izaten jarraitzen duelako, merkatu ekonomiaren barne dauden gainontzeko enpresetan bezala. Honetaz gain, burges-txiki bezala sailkatzen dira soldatapeko langilerik esplotatzen ez duten bitartean, enpresako gainbalio guztia bazkideen lanetik lortzen eta haien artean sozializatzen baitute.

“Hala ere, kooperatibak ekoizpen eredu kapitalistarekin elkarbizitzen direnez, merkatu bakarra daukate jomuga, hau da, lehia kapitalistaren menpe daude.”

Hala ere, kooperatibak ekoizpen eredu kapitalistarekin elkarbizitzen direnez, merkatu bakarra daukate jomuga, hau da, lehia kapitalistaren menpe daude. Honen ondorioz, irabazi tasak mantentzeko saiakeran, soldatapeko langileak kontratatzea jotzen dute, kooperatibak izaera burgesa hartuz. Izan ere, ekonomia kapitalistan trukeak ekoizpena baldintzatzen du, eta etengabeko lehia kapitalistaren testuinguruan (merkeago ekoiztu lehiakideak baino merkantzia eta zerbitzu gehiago saltzeko...), bizirauteko saiakera batean, ekoizpen prozesua kapitalismoaren interesetara bideratzen da, soldatapeko esplotaziora, alegia.

Horregatik, badirudi kooperatibek daukaten ihesbide bakarra haien sektoreko ekoizpen eta salmenta prozesuaren osotasuna kontrolatzea dela, lehiakideak baztertuz. Baina ezinezkoa da kooperatiba batek ekonomiaren sektore oso bat menderatzea lehia kapitalistak dirauen artean, enpresa kapitalistek baliabide gehiago dituztelako helburu hau lortze aldera: soldatapeko lana, jatorrizko kapitala, deslokalizazioa, eta abar. Gauzak horrela, kapitalismoan bizirauteko enpresa kooperatibistaren aukera bakarra gainontzeko enpresen neurriak hartzea da, hau da, kooperatiba izateari uztea. Beste aukera, hondakinezko enpresa gisa mantentzea eta gizartean eraldatzeko eraginik gabeko elementu bat izatea da. Horregatik, kooperatibismoa ez da, inondik inora, kapitalismoari ofentsiba egiteko baliabide estrategikoa.

EUSKAL HERRIAN DAGOEN KOOPERATIBISMOAREKIKO IDEIA ANTZUA

Euskal Herrian oso garatuta egon da kooperatiben mugimendua historian zehar. Enpresa kapitalistaren ereduarekin kontrajarriz, kooperatiben defentsa egiten dutenen sektore batek abertzaletasunarekin integratu nahi izan du eredu kooperatiboa. Hala, herri honetan egon den auzolanaren kontzeptuarekin uztartu dute, kooperatibismoa auzolanaren garapen natural bezala definituz.

Hala ere, kooperatibismoa, Industria Iraultzaren garaian, beste lurralde batzuetan gauzatu den eredu bat, besteak beste, Ingalaterran. Horregatik, ezin da esan kooperatiba bereziki euskalduna dela, ezta auzolanaren ideiatik eratorria dela. Horren aurrean, ekonomia kapitalistan bizirauteko saiakera gisa definitu behar da. Are gehiago, gaur egungo kooperatiben kasurik nagusienak asko urruntzen dira auzolanarengandik, hau da, herriarentzat onura lortzeko ideietatik, komunikatiboki hau transmititzen badute ere.

Euskal Herrian, sozialdemokrazia abertzaleak zehaztu gabeko eredu kooperatibistaren aldeko hautua egiten du kapitalismoaren baitan. Eredu hau, kalitatezko lanpostuak izateko, aberastasunak banatzeko eta langileak ekoizpen baliabideen jabe izateko baliagarria dela diote sektore politiko hauek. Era berean, enpresa kapitalisten aurrean lehiatzeko, administrazioetik diru-laguntzak bideratzea tresna aproposa dela deritzote.

Lehenik eta behin, aipatu beharra dago egun Euskal Herrian kooperatiba gisa ezagutzen den enpresa-talde handienak, hau da, erreferentziatzeko euskal kooperatibak, Mondragon Korporazioak, kapitala sortzen duela, soldatapeko langileak esplotatzen dituztelako. Ondorioz, bertan ez dira sozializatzen ekoizpen baliabideak balioa sortzen duten langile guztien artean. Azken finean, esplotazioa irabazitasak mantentzeko eta lehiakorra izateko aukera bakarra baita. Honetaz gain, mundu berri bat eraikitzea bidean, kapitalismoa egituratik suntsitu ordez, diru-laguntzen bitartez eredu kooperatibista finantzatzeko ameslari baten utopia batetik haratago doa. Hain zuzen ere, artikuluan zehar zerrendatzen diren arrazoen ondorioz, badakigu honekin ez dela lehia kapitalista amaituko, ez dela merkatu ekonomia amaituko eta ez dela kapitala zentralizatzeko joera amaituko. Alderantziz, merkatu ekonomiaren baitako kooperatibismoaren aldarrikapen soilarekin perspektiba iraultzaileak alboratzeko eta kapitalismoa betikotzeko argudioak sortzen dira, kapitalismoaren dinamikarekin berarekin gezurtatzen direnak.

KOMERTZIO LOKALAREN IDEALIZAZIOAZ

Gaur egun, auzo zein herri mailako komertzio lokalaren aldeko kanpainak edota egitasmoak oso hedatuta daude Euskal Herrian zehar. Komertzianteen indarrak eta eraginak gizartean komertzio lokalaren idealizazioa sortu dute, tamaina handiko saltoki nahiz plataforma digitalekin aurkakotasunean ipiniz. Egoera honen ondorioetako bat langileen kontzientzian ematen da: haien interesak alboratuz, komertzio txikien aldeko lana egiten dute ezkerreko eragile eta langile askok, haien praktika politikoan langileen bizi-baldintzak hobetzearen aldarrikapenak espazioa galtzen doazelarik.

Afera honetan sakontzeko, komertzio lokalaren izaera eta kapitalaren zentralizaziorantzko joera jorratuko dugu, Euskal Herri Langilearen interesentzako komertzio lokalaren idealizazioaren iruzurra azaleratuz.

KOMERTZIOA

Komertzioa ongien eta zerbitzuen trukean edota transferentzian datza, pertsonak zein entitateek (enpresek, elkarteek, administrazioek...) burutua. Komertzioa bere hastapenean trukean oinarritzen

zen, hau da, komertzioan parte hartzen zuten subjektuek merkantziak trukatzeko zituzten elkarrekin. Egoera honek muga argia du: trukea burutzeko aukera zutenek beti ez zuten nahi aldi berean bata bestearen merkantzia. Ondorioz, merkantzia batzuk diru gisa erabiltzen hasi ziren, edozein merkantzia trukatzeko aproposa zen merkantzia baliokide gisa, alegia. Txanponen agerpenarekin komertzioa asko garatu zen, transferentziak sinpleagoak bilakatuz. Gaur egun, alde batetik, garraio eta azpiegituren garapenak (autobideak, hegazkinak, itsasontziak, trenak...), eta, bestetik, komunikaziorako teknologietan burututako berrikuntzek (telegrafoa, telefonoa, irratia, faxa, Internet...), komertzioa maila lokaletik mundu mailaraino hedatu du, salerosketa operazioak asko sinplifikatuz.

KOMERTZIO LOKALA

Komertzio lokalak, auzo zein udalherri mailan burututako merkantzia eta zerbitzu salerosketa operazioak dira, oro har, denda fisikoetan oinarrituak. Bertan bizilagunei elikagaiak, jantziak, etxe-tresnak, saltzean datza komertzio lokala. Denda edo bulego txikiak izan ohi dira, batzuetan zuzenean jabea

delarik erosleekin harremana duena, besteetan soldatapeko langile bat edo gutxi batzuek lan egiten dutelarik jabearentzat. Sarritan jatorri familiarra izaten du negozioak, herentziaren bidez belaunaldi berriaren esku dagoelarik, edota dendaren jabetza berria bada, kudeaketa familiarreko komertzio lokalak ere ohikoak izaten dira. Herriguneetan kokatuta egoteak eta tamaina txikiak bezeroak ezagutzea izan ohi dute ondorio, bizilagunen arteko hartu-emana estutuz, konfiantzaren bidez erosketaren nondik norakoak erraztuz. Auzoan zein herrian egunerokotasunean txertatuta egon ohi dira komertzio lokal ugari, herriko dendari elkarteek ekimenetan parte hartuz, edota auzo zein herriko kirol eta kultur eragileak diruz lagunduz.

KAPITALAREN ZENTRALIZAZIO JOERA

Behin komertzio lokalaren ezaugarriak aipatuta, salerosketa forma honek egungo gizartean duen erronka nagusia landuko dugu: kapitalaren zentralizaziorako joera. Gaur egun bizi dugun sistema ekonomikoan, kapitalismoan, komertzio lokalaren egoera azaltzeko oinarritzkoa den dinamika da kapitalaren zentralizaziorako joera. Merkatuko kapitalisten arteko lehian, kapitala gero eta esku gutxiagoetan eta kantitate handiagoan metatuz doa. Joera honen jatorria kapital handiago batek bere zerbitzu edo merkantzien ekoizpena modu eraginkorragoan antolatzeke duen gaitasunean kokatzen da. Horren ondorioz, merkeago ekoizten du eta salmenta esparru geografiko handiagoak erabili. Bere merkantziaren erosleek, izan beste burges batzuk, izan langileak, produktu baliokideen artean prezio merkeena duena erostera joko dute, kapitalista txikiaren produktuak gero eta erosle gutxiago dituelarik. Izan ere, ezin du hain merke eta hain eskala handian ekoiztu. Hitz gutxitan, kapital multzo txiki eta ugariak, kapital handi eta gutxi batzuetan bilakatuz doaz.

Kapitala gero eta esku gutxiagoetan batzeko, alde batetik, kapital multzo handiak haien artean batu daitezke komunean duten konpetentzia itotzeko eta, bestetik, kapital handiek kapital txikiagoak xurgatzen dituzte, erosketaren bidez. Gero eta salmenta urriagoarekin, enpresa txikiak edo komertzio lokalak zuzenean negozioa ixtea du ondorio egoera honek, eta baita bertako burgesia txikiak bere lan-indarra saltzera behartuta egotera igarotzera ere, hau da, jabeak langile bilakatzen dira (proletarizazio prozesua, hain zuzen).

“Merkatuko kapitalisten arteko lehian, kapitala gero eta esku gutxiagoetan eta kantitate handiagoan metatuz doa.”

Kapitalismoaren historiari so eginik, gero eta kapital multzo handiagoak daude munduan zehar, urteak pasa ahala joera honek bere horretan dirauelarik. Gainera, industria eta zerbitzu adar bakoitzari so eginik, komertzio lokalaren eta enpresa txikien desagerpena antzematen da, bizirik mantentzekotan kapital handien industria auxiliar gisa delarik askotan. Adibide esanguratsuen artean kokatzen dira banketxeak edota auto-ekoizleak, gero eta talde gutxiagoak eta handiagoak osatzen dituztelarik.

Hala ere, kapitalaren zentralizazio joera ekoizpen sektore guztietan ematen da. Historikoki autonomoak edo enpresa txikiak nagusiak ziren sektoreetan ere jazotzen da, abokatuen, dentisten, okindegien edo tabernen sektorean gero eta kapital talde handiagoak hedatzen hasi direlarik.

ALTERNATIBA ATZERA KOIA

Kapitalismoaren zentralizazio joeraren ondorioz, auzoetako eta herrietako komertzio eta enpresa txikiek bideragarritasun arazoak dituzte, bezero askok supermerkatuetan, hiriburu etako denda handietan zein Internet bidez burutzen dituztelako haien erosketak.

Egoeraz jabetuta, dendari elkarteak sortu izan dira, udal mailan bertan erosteko kanpainak martxan ipiniz, sarritan udalen laguntzarekin. Bertan komertzio txikietan erostea herriari bizia ematearekin lotzen dute zuzenean, “gure dendetan erosten duzunean, zure auzoari bizitza ematen diozu” gisako leloak erabiliz. Jarrera hau guztiz ulerkorra da dendari elkarteek aldetik, haien interes zuzenak defendatzen dituzte eta.

Dendarien elkarteetatik haratago, komertzio lokalaren idealizazioa ezkerreko eragileetan hedatu da, bai herri mugimenduan, bai alderdi politikoetan, bai sindikatuetan. Langileon interesak defendatu eta alternatibak aldarrikatu ordez, jabe txikien interesak defendatzea denbora galtze hutsa da Euskal Herri

Langilearen politizazioari begira. Gure lan politikoa ezin diegu jabe txiki baten arazoei eskaini.

Komertzio lokalaren defentsa langileon aldetik aldarrikapen atzerakoia da, historian zuzenean atzera egitea proposatzen du eta, garraio eta komunikabideak garatuak ez zeuden garaira bueltatzea, alegia. Gainera, ezin dugu ahaztu langileok jasaten dugun soldata errearen jaitsierak bultzatuta, produktu eta zerbitzu merkeenak eskaintzen dituzten komertzio eta enpresetan burutuko ditugula erosketak, kapitalismoaren zikloa indartu eta kapital handienari bere hedatzean ezinbestean lagunduz.

ALTERNATIBA IRAULTZAILEA

Kontraesan honen aurrean, ordea, gure lana ezin da kapitalismoaren garapenaren defentsa ekonomizista hutsa bilakatu, hau da, sozialismoaren bidean ezin dugu enpresa multinazionalen defentsa burutu, gizartearen aurrerabidearen erakusgarri gisa. Gure aldarrikapena inposatutako errealitatearekin apurtzea da, independentzia eta sozialismoaren bidea garatzea, zapalketarik gabeko gizarte baten eraikuntza ahalbidetzeko, hain zuzen ere.

Komertzio lokala idealizatzen duten jabe txikien argudioen aurrean, gure argudioak plazaratu behar ditugu. Adibidez, komertzio lokalek herri edo auzo bati bizia ematen duela aipatzen dutenean, guk herri bati bizitza ematen diona herriatik sortutako aisialdia eta kultura direla erantzun behar diegu. Bestalde, lokalismoaren goraipamenaren aurrean, herrian edo auzoan saltzen diren merkantzia eta produktu asko nondik datozen ere presente edukitzea garrantzitsua da, komertzio lokala non hasi eta non bukatzen den argi izateko, berau idealizatu gabe. Azken finean, egungo merkantzia eta zerbitzu asko mundu osoko lehengai eta lan-indarrarekin ekoizten dira.

Komertzio txikia edo lokala bertakoa izateagatik hobe da edo etikoagoa dela gezurra da. Azken finean, bertan ere kapitalismoaren baitako esplotazioa ematen da eta, kapitalisten arteko lehiak bultzatuta modu gordinean ere agertu daiteke. Lehia horrek bultzatuta, bere salmentaren bolumena mantendu edo handitzeko beste denda edo saltoki bat irekitzeko edo erosteko abagunea duen jabeak aukera aprobetxatuko du, lehiakideei aurre hartzeko helburuarekin.

Kapitalismoak esleitzen digun askatasun "garrantzitsuenetako" bat kontsumitzeko hautua da, langileengan askatasun faltuaren sententzia sortuz marka bat edo beste, edo denda bat edo beste hautatzean. Horrenbestez, langile bakoitzak bere egunerokotasunean erabaki behar du zer komertzioetan egin erosketak: auzokoan, herrikoan, eskualdeko hipermerkatuetan, Internet bidez... Baina esan bezala, erabaki horrek ezin ditu ordezkatu lanpostuan langileok sufritzen ditugun injustizien aurkako aldarrikapenak.

Komertzio lokalaren idealizazioaren aurrean, langileon soldata errearen igoera, bizi baldintzen hobetzea edota lan baldintzen hobetzea, besteak beste, izan behar dira gure lan politikoan presente egon behar duten aldarrikapenetako batzuk. Euskal Herri Langilearen ideologizazioa eta mobilizazioa dira gure helburuak. Zer eta nola kontsumitzen dugun eztabaida interesgarria denik ukatu gabe, Euskal Herri Langilearen interesak jorratzeko bidean ekoizpen ereduak kokatu behar dugu arreta eta borroka, ekoizpen baliabideen jabetzaren inguruan. Azken finean, gure egungo aldarrikapenak eta borroka ekoizpen baliabideen sozializazioa erdiestera bideratuta egon behar dira.

EUOPAR BATASUNERA HURBILPEN BAT

Euskal Herri Langilea garen heinean klase eta nazio gisa azpiratzen gaituen nazioarteko egitura politikoa da Europar Batasuna: bere oinarrietan zehaztutako ezaugarriek zein bertan onartzen diren legeek gure bizitzan eragin zuzena dute, nahiz eta sarri urrun eta indarrik gabe ikusi Europar Batasuna.

JATORRIA ETA BILAKAERA ORGANIZATIBOA

II. Mundu Gerra ostean, Europa mendebaldeko herrialde gutxi batzuk haien arteko merkatu askeko akordioak garatzea izan zen europar integrazioa burutzeko lehenengo pausua. 1948an Benelux-a sortu zen, Belgikaren, Herbehereen eta Luxenburgoren arteko aduana batasuna, hain zuzen. Ondoren, Ikatza eta Altzairuaren Europar Erkidegoa (IAEE) sortu zen 1951n, arma

industriaren oinarritzko bi lehen-gaien kontrola eta kudeaketa elkarbanatzeko. Herrialde sinatzaileak Alemania, Frantzia, Italia, Herbehereak, Belgika eta Luxenburgo izan ziren.

1957an, sei herrialde horiek ekonomia arloan lankidetzan sakontzeko akordioa sinatu zuten, pertsonen, merkantzien eta kapitalen zirkulazio askea onartuz. Horrela, Europako Ekonomia Erkidegoa (EEE) eta Atomo Energiaren Europako Erkidegoa (AEEE) sortu zituzten.

1965an, Europako hiru ekonomia erkidegoen (IAEE, EEE eta AEEE) bateratzea burutu zuten herrialdeek, horrela Europar Batzordea (EB) eta Europar Batasuneko Kontseilua sortuz (EBK), egungo egituran mantentzen diren organoak, hain zuzen ere. Europar Batasuneko Kontseiluan ministro

maila duten ordezkarien bitartez burutzen dute estatu kideek haien jarduna, eta Batzordeak botere exekutiboa eta inizatiba legegilea burutzen du, estatuetako gobernuengandik independentea delarik. Azken hau "Europako gobernu" gisa definitu daiteke, bere menpe 38.000 funtzionario baino gehiago dituelarik. Europako Parlamentua (EP) lehenengo aldiz 1979an izan zen hautatua.

1985. urtean sinatu zuten Europar Batasuneko herrialde gehienek Schengen akordioa, sinatzaileen lurraldeen artean pertsonen eta merkantzien zirkulazio askea baimentzeko (aduanak bezalako tramiteak mugetan kenduz) eta segurtasun politika integratzeko helburuarekin.

Europar Batasunaren baitan instituzio hauek topatzen ditugu gaur egun:

- Europar Parlamentua: izaera legegilea duen organoa, EBK-rekin partekatuz.

- Europar Batzordea: ahalmen exekutiboa duen organoa, gobernu, alegia. Kideen interes indibidualetatik aldenduta, integrazioa du helburu, hots, EB-ren interesak zaintzea.

- Europar Batasuneko Kontseilua: izaera legegilea duen organoa, EP-rekin partekatuz, zuzendaritza politikoan eta legelantze garrantzia duen organoa.

- Europar Kontseilua: bertan estatuetako presidente edo lehen ministroek parte hartzen dute. Dinamizazio papera burutzen du organo honek, beste erakunde funtzionamenduan parte hartzen du bitartean. Ez du eskumenik legelantze.

- Europar Batasuneko Justizia Epaitegia: bere helburua Europar Batasuneko zuzenbidea interpretatu eta aplikatzea da.

- Kontuen Auzitegia: organo laguntzailea, EB-ren diru sarreraren eta gastuen gaineko kontrola burutzen duena, hauen legezko-tasuna aztertuz.

- Europar Banku Zentrala: euro (€) eremuko moneta politika zuzendu eta aplikatzen duen organoa.

"ekonomiatik haratago integrazio juridiko eta politiko-organizatibo sakona burutzen ari dela bizitzen ari garen europar integrazio prozesu honek."

Ikusten da, integrazio ekonomiko hasi bazen ere, ekonomiatik haratago integrazio juridiko eta politiko-organizatibo sakona burutzen ari dela bizitzen ari garen europar integrazio prozesu honek.

Gaur egungo Europar Batasuneko estatu kideak hurrengoak dira: Alemania, Austria, Belgika, Bulgaria, Zipre, Kroazia, Danimarka, Eslovakia, Eslovenia,

Espania, Estonia, Finlandia, Frantzia, Grezia, Herbehereak, Hungaria, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Luxenburgoko, Malta, Polonia, Portugal, Txekiar errepublika, Errumania eta Suedia, 2019. urtean 446.824.564 biztanle barnebiltzen zituztelarik.

"Europa mailako burgesiaren sektore indartsuenak elikatu du prozesu politiko, hasiera hasieratik"

EUROPAR INTEGRAZIOA KLAKE GATAZKAREN ADIERAZPEN GISA

Azaldutako integrazio ekonomiko, politiko eta juridikoak helburu zehatzei egiten die so. Klase zapaltzailearen hezkuntza sistemak II. Mundu Gerra errepikatu ez zedin burutu beharreko integrazio gisa aurkezten du europar integrazioa. Hau da, gerraren alternatiba bakarra estatuen artean lankidetzeta eta ekonomia batasuna sustatuz, kideen arteko gerrak ekiditeko aukera bakarra europar estatuak egitura supra-nazional baten pean kokatzea dela.

Baina errealtatea oso ezberdina da. Europa mailako burgesiaren sektore indartsuenak elikatu du prozesu politiko, hasiera hasieratik epe luzeko begirada aplikatuz. Bi alde ezberdintzen dira burgesia honen interesetara: barne-mailari begirako interesak eta kanpora begirako interesak.

Alde batetik, Europa begira, botere ekonomiko handiena duen burgesiaren sektoreak ez du arazorik arantzelak kentzeko. Hauek kentzea sustatuko du, azken finean, indar posizio batean dago eta beste burgesekiko lehiatzeko orduan, bere merkantziak eta zerbitzuak bere herrialdean ez ezik gainontzeko herrialdeetakoekin alderatuta ere merkeago ekoiztu ditzakeelako. Horrela, trabak kenduta baldintzak hobetzen dira berarentzat, inber-

tsio aukerak errazten zaizkion bitartean.

Beste aldetik, nazioartera begira, Europa mendebaldeko herrialdeak (eta bereziki hauen ekonomiak) bananduta egon ordez batera ekiteak posizio indartsuago bat ematen die herrialde hauei eta, ondorioz, bertako burgesia sektore nagusiei, nazioarte mailan lehia-kortasuna mantentzeko eta munduan zehar inbertsioak egiteko orduan indar posizioari eusteko helburuarekin. Ikuspegi hau bereziki garrantzitsua izan zen II. Mundu Gerra ostean, Europa mendebaldeko mundu mailako hegemonia galdu baitzuen, mundu mailan europar gidaritzarik gabeko bi bloke antagoniko sortu ziren eta.

"ikuspegi hau bereziki garrantzitsua izan zen II. Mundu Gerra ostean, Europa mendebaldeko mundu mailako hegemonia galdu baitzuen"

BESTELAKO EZAUGARRIAK

Era berean, bere funtzionamenduan presente dauden beste ezaugarri garrantzitsu batzuk mahaigaineratu beharra dago, zuzenean zein zeharka Euskal Herri Langile gisa eragiten diguten ezaugarri batzuk, hain zuzen.

Lehenbizi, aipatzekoa da europar erakundeetatik eratorritako zuzenbidea estatu bakoitzeko zuzenbidearen gainean kokatzen dela, hau da, nagusitasuna duela. Honek egunerokotasunean eragin handia du, nahiz eta era argian ez atzeman. Azken finean, energiaren inguruko, ekoizpen ekonomikoaren zein aisialdiaren esparru ugari europar normatiboen menpe kokatzen dira.

Europar Batasunaren Itunaren 3. artikuluko 3. azpizuntuan era argian jasotzen da Europar Batasunaren baitan merkatu askea dela ekonomia erdua, hau da,

ekoizpen harreman kapitalistak ahalbidetzea ezinbesteko baldintza da Europar Batasuneko kide izateko.

Europar Batasuneko hizkuntz ofizialei dagokienez, 24 hizkuntzek dute ofizialtasun status-a, hauek estatuetan nagusitasunean dau-den hizkuntzak direlarik. Hortaz, nazio zapalduetako hizkuntza gutxituek ez dute lekurik Europar Batasunaren antolaketa esparruan.

Argitara ekarri beharreko beste datu bat Europar Batasunaren eta NATO-ren arteko harremana da. Europar Batasuneko 21 estatu NATO-ko kideak dira. Soilik Austria, Zipre, Finlandia, Irlanda, Malta eta Suedia ez dira NATO-ko kide. Hala ere, NATO-ko kideak ez diren Europar Batasuneko estatu hauek harreman estua dute NATO-rekin, Zipre izan ezik beste guztiek NATO-rekiko "sozio" figura bete-tzen dutelarik.

Artikuluari aipatutako europar integrazio ekonomiko, politiko eta juridikoaren garapenean herritar-ron parte hartzea eta esku hartzea guztiz minimoa izan da. Akordioak berrestera bideratutako

erreferendumak izan dira parte hartze forma aipagarriena erai-kuntza horretan. Horrela, estatu-nazio modernoek eraikuntzan eskualdeak eta erregioak estatu baten pean batzen ziren moduan, orain estatuak egitura supra-estatal batean integratzen ari dira. Prozesu hau maila sozialean bideragarria izan dadin, "Europako herritarren" begietara Europar Batasuna naturaltasunez asumitu behar dugu, eta horretarako integrazio kulturala eta soziala burutzea ezinbestekoa da proiektu hau sustatzen dutenen inter-eresentzat. Estatu-nazio moder-noetako merkatu estatuen eraikuntza, besteak beste, hez-kuntza-sistemaren hedapenarekin eta hizkuntza ofizialen batasu-narekin burutu bazen, europar integrazioan kirol txapelketak edota lanbide heziketa eta unibertsitateko Erasmus eta tankerako hezkuntza eta kultura programak erabiltzen dituzte Europar Batasuneko agintariek.

Europar Batasunaren ezaugarri garrantzitsuekin amaitzeko, bere oinarrien moldaketa aipatuko dugu. Europar Batasuneko 48. artikuluan zehazten da oinarriak eraldatzeko ohiko proze-

samendua, eta noski, kide guztien berrespena behar dituzte aldake-tek, hau da, gaur egun 27 estatuen oniritzia.

ONDORIOAK

Artikuluari zehar aipatutako Europar Batasunaren izaera eta ezaugarri nagusiek argi erakusten dute bertan ez dagoela alternatiba iraultzaileentzako lekurik. Kapitalismoa oinarrietan blindatuta egonda, bertako kide batek "merkatu ekonomia" ez den eredu bat finkatu nahiko balu, aldezturik beste kide guztiek oinarrien moldaketa hori onartu beharko lukete, adostasuna lortu ezean "merkatu ekonomia" alboratzen duen herrialdeak isunak jasoko lituzkeelarik.

Guzti honen irakaspena argia da: Euskal Herriko alternatiba iraultzaileak Klase Eraikuntza Nazionala oinarri duen prozesua izan behar du bide-orri, Euskal Herrian burgesen eta estatu zapaltzaileen egituretatik kanpoko kontrabotere iraultzailea eraikiz. Argi eta garbi, Espainian, Frantzia zein Europar Batasunean ez dago askapen aukerarik Euskal Herri Langilearen-entzat.

INFLAZIOA, SOLDATA ETA KLASA BORROKA

Azken urtean, inflazioak edo prezioen gorakada orokorrak oihartzun handia izan du. Duela gutxira arte, etxebizitzaren prezioak kezkatzen gintuen, baina orain, zenbait produkturen gorakadak Europako ekonomiak eta langile klasearen poltsikoak astindu ditu. Egoera larria da: azken urtean Brent petrolioa % 70 garestitu da, gasa % 500 eta litioa ia % 200. Elikagaiei dagokienez, oliba eta ekilore olioia %50 inguru igo dira, eta garia % 67.

Inflazioa edo prezioen gorakada ulertzea berebizikoa da langile klasearen parte garenontzat. Hasteko, soldatarekin harreman estua duen heinean, eragin zuzena duelako gure bizi-baldintzetan. Bestetik, hura kontrolatzeko neurriak are kaltegarriagoak izan daitezkeelako langileentzat, klase borrokaren indar-korrelazioaren arabera. Hortaz, klase borrokarako esparru oso garrantzitsua da prezioen gorabeherena, ulertu eta planteamendu egokiekin borrokatu beharra dagoena.

Bestela, prezioak kontrolatzeko aitzakia berarekin, langile klasearen interesen kontrako neurriak onartzeko arriskuan egon gaitezke. Izan ere, ez dira gutxi inflazioa langileen soldata altuegiei egozten

dietenak, edota kontrolatu ezin ditugun kanpo faktoreei, "Putinen" gerra (sic.), esaterako.

"Egoera larria da: azken urtean Brent petrolioa % 70 garestitu da, gasa % 500 eta litioa ia % 200. Elikagaiei dagokienez, oliba eta ekilore olioia %50 inguru igo dira, eta garia % 67."

Inflazioa, labur esanda, prezioen gorakadari deritzo. Prezioak jaisten direnean, deflazioaz arituko ginateke. Ekonomia hazten dagoenean, prezioak hazi egiten dira (normalean), eta inflazioa dugu. Kontrara, krisiarekin edo ekonomiaren uzurtzearekin jaisten dira, 2014an eta 2020an, esaterako. Inflazioa, beraz, ohiko fenomeno da ekonomia "ondo" doanean. Baina zergatik kezkatu beharko ginateke? Bada, inflazioa "ona" da ekonomia kapitalistarentzat, kontrolatuta dagoen bitartean –Europako Banku Zentralak % 2an ezartzen du inflazio-tasarik onena–. Prezioak gehiegi hazten direnean, diruak balioa galtzen du, eta desorekak sortzen dira, batez ere langile klasearen erosahalmenean.

·Hego Euskal Herriko KPIren eta Estatuko LAGSen eta batez besteko soldataren aldaerak

PREZIOAK ETA SOLDATA: ELKARLOTUTA DOAZEN BI ELEMENTU

Prezioen gorabeherek gure bizi-baldintzetan eragiten dute zuzen-zuzenean, soldaten erosahalmenean eragiten duelako. Langile klasearen parte garen heinean, gure lan-indarra soldata baten truke saltzera behartuta gaude, dirua jaso eta gure existentzia eta lan-indarra erreproduzitzeko ondasunak erosi ahal izateko.

Soldatarekin gure lan-indarra erosten den neurrian, soldatak lan-indarraren balio bera izango du. Lan-indarraren balioa berorren erreprodukziorako salerosgaiek osatuko dute. Halaber, soldataren balioaz ari garenean, komeni da soldata nominala eta erreala bereiztea. Soldata nominala lan-indarraren balioaren adierazpen monetarioa da, langileak jasotako diru kopurua (1.000 euro hilean, adibidez). Baina soldata nominalak, bere horretan, ez du ezer adierazten soldata horrekin eskuratuko ahal izango ditugun salerosgaien inguruan. Horixe litzateke soldataren erreala, hain zuzen: soldata horrek erostea ahalbidetzen duen salerosgaien multzoa, beste modu batera esanda: soldataren erosahalmena. Hau da, soldata nominalak honako galderari erantzungo lioke: "soldata honekin zenbat diru jasotzen dut?". Soldata erreala, aldiz, "soldata honekin zer (eta zenbat) eros dezaket?" galderari.

Begi bistakoa da prezioak ezinbesteko elementua direla soldata erreala zehazteko. Alegia, soldata nominalaren eta prezioen arteko erlazioaren

araberakoa izaten da soldata erreala. Soldata nominala berdin mantentzen bada, baina prezioek % 5 gora egiten badute, % 5 gutxiago erosi ahalko dut, hau da, soldataren erreala % 5 jaitsi da.

Egun, Kontsumo Prezioen Indizea (KPI) da prezioen gorabeherak neurtzeko erabilitako adierazlea. Haren arabera, 2022ko martxoan urtetik urterako inflazioa % 9,65 izan zen Hego Euskal Herrian, % 9,8 Espainiako estatuan eta % 4,5 Frantziakoan. Ehuneko horrek adierazten du prezioak zenbat garestitu diren aurreko urteko hilabete bereko prezioekin alderatuta (ikusi grafikoa).

Soldaten aldetik, Lanbide Arteko Gutxieneko Soldata (LAGS) 1.000 eurokoa da orain Espainiako estatuan, eta 950 eurokoa orain dela urtebete. Hau da, LAGS jasotzen dutenen soldata nominala iazkoa baino % 5,2 altuagoa da; KPIren aldaera kontuan hartuta, ordea, soldata erreala % 4,4 murriztu zaie Hego Euskal Herrian, eta % 4,6 Espainiako estatuan. Frantziako estatuan, LAGS % 3,12 igo da, baina KPIren urtetik urterako aldaera % 4,5ekoa izanda, bertako langileen soldata erreala % 1,38 jaitsi da.

Bestalde, Hego Euskal Herriko lan-hitzarmenetan (langile askok ez dute hitzarmenik. Hortaz, haien soldaten igoerak ez dira itundutako soldaten baitan kontuan hartzen), martxora arte itundutako soldata igoerak % 4,17koak izan ziren, batz bestea, KPIren aldaera (edo inflazioa) % 9,65ekoa izan denean. Beste modu batera ikusita, soldata errealean murrizketak izan dira itundutakoak.

Inflazioak diruaren balioaren galera dakar, eta ondorioz, soldatena, hauek dirutan ordaintzen diren neurrian. Hartara, inflazioa soldaten balioa murrizteko mekanismoa da, soldata nominalak gutxitzeko beharrik barik. Bestela esanda, lan-indarraren balioa gutxitu egiten da, prezioen gorakada dela eta, langileek ondasun gutxiago eros ditzaketelako. Baina langileak ekoiztutako balioak berbera izaten jarraitzen du. Hortaz, soldaten balioaren zati bat enpresaren gainbalio edo irabazi izatera pasatzen da. Hau da, esplotazio-maila handitu egiten da, soldaten eta gainbalioaren arteko aldea handiagoa delako. Horregatik, klase borrokan kontuan hartu beharreko elementu da prezioen gorakada.

“Hartara, inflazioa soldaten balioa murrizteko mekanismoa da, soldata nominalak gutxitzeko beharrik barik. Bestela esanda, lan-indarraren balioa gutxitu egiten da, prezioen gorakada dela eta, langileek ondasun gutxiago eros ditzaketelako.”

Soldata errealearen galerari aurre egiteko (esplotazio maila ez handitzeko), soldata nominalak KPIren arabera eguneratu beharko lirateke. Baina hori langile gutxiren pribilegio bihurtu dute 1970eko hamarkadaren amaieratik hona. Espainiako estatu osoan, 1,2 milioi langilek soilik dute aukera hori, Estatuko soldaten % 14 inguru, alegia.

Hala ere, kapitalari ere ez zaio komeni prezioak gehiegizko neurrian haztea, diruak balioa galtzen duelako. Kaltegarria da banku, funts eta mailegu-emaileentzat ere, eta onuragarria, berriz, zorrak dituzten pertsona zein enpresentzat. Izan ere, 100 euroko zorrak gutxiago balioko du inflazioarekin, eta errazagoa izango da zorra kitatzea. Era berean, mailegu-emailearen ikuspegitik, maileguaren balioa murriztu egingo da, batez ere, interesak finko mantentzen badira. Horregatik, bankuei eta abarrei ere ez zaie komeni inflazioa altuegia izatea.

INFLAZIOAREN ARRAZIOAK

Orain arte, langileen bizi-baldintzetan hartzten duen paperaz hitz egin dugu. Ez dugu azaldu, ordea, zehazki zerk eragiten duen prezioen gorakada. Egungoa, faktore anitzek eragiten dute.

Hasteko, ekonomiaren egoera “normalean”, zirkulazioan dagoen diru kopurua eta eskaria gorantz doazelako sortzen da inflazioa. Merkataritza-trukeak biziagotzen direnean, prezioek gora egiten dute. Pandemiari lotutako neurriekin kontrakoa gertatu zen: kontsumoak behera egin zuen, eta ondorioz, prezioek ere (deflazioa zegoen). 2021ean, neurri murriztaileak leundu zirenean, jendeak kontsumitzeari ekin zion bat-batean. Orduan, ekonomiaren eta eskarien gorakadak inflazioa eragin zuen udaberrian, baina ez zen oso altua izan: % 3.

“ekonomiaren egoera “normalean”, zirkulazioan dagoen diru kopurua eta eskaria gorantz doazelako sortzen da inflazioa. Merkataritza-trukeak biziagotzen direnean, prezioek gora egiten dute.”

Aldi berean, produktuen eskariak gora egin arren, horniketa-kateen azpiegitura ez zegoen prest momentuko eskaria asetzeko, eta prezioen gorakada areagotu zuen horrek. Adibidez, “edukiontzien” edo “mikrotxipen” krisiaz hitz egiten zen 2021eko udazkenean, inflazioa % 5,4 igo zelarik azaroan eta % 6,5 abenduan.

Bestalde, Txinako Alderdi Komunistak txinatarren bizi-maila hobetzeko xedea ezarri zuen bere mendeurrenean. Ondorioz, esportazio asko txinatarren kontsumorako bideratu dira, eta hemengo kontsumo-gaien parte handi bat handik datorrela kontuan hartu behar da. Horri Ukrainako gerraren bueltan sortutako gatazken eraginezko hornikuntza arazoak gehitu behar zaizkio. Izan ere, lehengai asko Errusiatik zein Ukrainatik inportatzen dira: gasa, petrolio, garia, litioa, ekilore olio... Bestalde, Espainiak egindako Marokorekiko hurbiltze saiakerak, saharar herria salduta uzteaz gain, tentsioak berpiztu ditu Aljeriarekin, hain zuzen ere, estatuko gasaren % 45aren jatorria.

Horri guztiari operazio espekulatiboak gehitu behar zaizkio, sarritan ahazten dugun elementu bat. Espekulazioa produktu bat merke dagoenean erostean eta garesti dagoenean saltzean datza. Espekulatzailak zein produktuen prezioak igoko diren nabarmen aurreikusten dute, haien eskaria edo eskasia areagotuko delako.

"Prezioen gorakadak berak jada soldata errealeen murrizketa baldin badakar, are gehiago murriztea nahi izaten dute enpresariak, prezioen gorakadaren kontrolaren aitzakiarekin, eta langile klasearen bizi-maila zuzenean erasotzen dute."

Azkenik, elektrizitatearen prezioak ezartzeko sistema bidegabea dugu, energia guztiaren prezioa energia-iturri garestienaren arabera ezartzen duena. Gasa energia iturri garestiena izanik, haren prezioa nabarmenki igo denez, elektrizitatearen ere berdin egin du. Elektrizitatea ia guztirako erabiltzen den neurrian, produktu guztien prezioetan eragin du.

Zaila da zehaztea zein faktorek eragin duen gehiago eta zeinek gutxiago, baina horiek dira, oro har, egungo inflazioa azaltzen duten faktore nagusiak.

INFLAZIOA MUGATZEKO NEURRIAK

Inflazioa ekoizpen kapitalistaren berezko fenomeno da, eta klase borrokaren elementu garrantzitsua da, langileen soldata errealak higatu eta esplotazioa areagotu dezakeelako. Hala ere, gehiegizko inflazioak arazoak sortzen ditu hazkunde ekonomikoan. Horregatik, 1970eko hamarkadako krisiaz geroztik, politika ekonomiko neoliberalen lehentasuna izan da inflazioaren kontrola. Inflazioaren aurkako neurriak langile klasearentzat mesedegarriak ala are kaltegarriagoak izan daitezke, indar-korrelazioaren arabera. Horrenbestez, neurrietan jarriko dugu oraingoan arreta.

"burgesiak sustatutako bi bide posible daude: monetarioa eta soldatarena."

Hasteko, burgesiak sustatutako bi bide posible daude: monetarioa eta soldatarena. Moneta-neurriak Milton Friedman moduko monetaristek bultzatu izan dituzte. Horientzat, fenomeno monetarioa da inflazioa, hau da, zirkulazioan diru gehiegi dagoelako gertatzen da. Horren aurrean, banku zentralak moneta-politika murriztailea jarri behar dute martxan, zirkulazioan dagoen diru kopurua murriztuz. Horretarako, interes-tasak igotzen dituzte banku zentralak, eta ekonomia "hoztu" egiten da.

Orain arte, % 0ko interes tasak ezarri izan ditu Europako Banku Zentralak 2016tik, ekonomiaren hazkunde ahalbidetzeko asmoz. Hala ere, aurtengo uztailan igotzeko aukera iragarri dute. Hori gertatzekotan, krisi ekonomikoa sakondu litzateke.

Soldaten murrizketan datza bigarren soluzio mota, saihestezin moduan aurkeztu ohi dena. Argudioa nahiko sinplea da: inflazioa dago langileek gehiegi irabazten dutelako. Alde batetik, soldatak hain altuak dira, non enpresak behartuta dauden euren produktuen prezioak egokitzera (kapitalarentzat, enpresa-irabaziak ez dira inoiz gehiegizkoak izaten). Bestetik, soldata altuek langileen "gehiagizko kontsumoa" ekartzen dute. Ondorioz, produktuen eskariak gora egiten egiten du, eta baita prezioek ere.

Prezioen gorakadak berak jada soldata errealeen murrizketa baldin badakar, are gehiago murriztea nahi izaten dute enpresariak, prezioen gorakadaren kontrolaren aitzakiarekin, eta langile klasearen bizi-maila zuzenean erasotzen dute. Horregatik, sekula onartu behar ez den neurria da, eta horren kontra borrokatu behar da BETI.

Ikuspegi sindikal hertsia batetik, ezinbestekoa da soldata nominalak KPIren arabera eguneratuta egotea. Hori urte hasieran egiten da normalean. Behin hori bermatuta, soldatak epe tarte laburragoetan eguneratzea litzateke hobea (hilabetero, adibidez), langile klasearen erosahalmena hobeto mantendu ahal izateko.

"Ikuspegi sindikal hertsia batetik, ezinbestekoa da soldata nominalak KPIren arabera eguneratuta egotea. Hori urte hasieran egiten da normalean."

Adibide historiko esanguratsu bat ematearren (askoz gehiago daude), horrexerri egin zioten uko UGT eta CCOO sindikatuek 1977ko Moncloako Itunetan. Inflazioa % 26,39koa zen orduan, eta sindikatuek soldaten igoera % 22an mugatzea onartu zuten. Hau

da, soldata errearen jaitsiera eta langileen bizi-baldintzen okertzea sinatu zuten.

EUSKAL HERRI LANGILEAREN MESEDERAKO NEURRIAK

Prezioen gorakadak berak langileen bizi-baldintzak kaltetzen baldin baditu, haren kontrako neurriak are kaltegarriagoak izan daitezke, langileen borroka eraginkorra ez bada. Horretarako soldataren aldeko borroka funtsezkoa bada ere, ez da nahikoa.

Argi izan behar dugu prezioen gorakadaren errua ez dela soldata altuena, baizik eta enpresa-irabaziena. Hortaz, prezioetan eragitea funtsezkoa da, eta berorien kontrolerako neurri eraginkorrak ezartzea. Horrek ez du esan nahi prezio altuak diru publikoarekin ordaindu behar direnak, erregaien prezioarekin egin den moduan (diru publikoa langileen poltsikotik baitator). Galerek, egotekotan, enpresen irabazietan egon behar dute, ez langileon soldatetan, ezta langileon zergekin ordaindutako funts publikoetan ere.

Neurri hori muturreraino eramateak soldata eguneratzeak baino inplikazio politiko sakonagoak ditu. Izan ere, kapitalistek esango dute prezioak mugatzeak salgaien eskaintza murriztuko lukeela, eta egoera okertuko litzatekeela. Arrazoia dute, merkatuaren arabera ezartzen direlako prezioak. Horregatik, prezioak mugatzeak ondasunen

ekoizpena eta birbanaketa merkatutik ateratzea inplikatzeko du. Epe laburreko ikuspegi batetik, sektore estrategikoen estatalizazioa litzateke berehala ezarri beharrekoa (enpresa pribatuak publiko bihurtzea).

“Prezioen gorakadak berak langileen bizi-baldintzak kaltetzen baldin baditu, haren kontrako neurriak are kaltegarriagoak izan daitezke, langileen borroka eraginkorra ez bada. Horretarako soldataren aldeko borroka funtsezkoa bada ere, ez da nahikoa.”

Hala ere, energia moduko sektore estrategikoen estatalizaziorako eskumena Espainiako Estatuan dago, eta Euskal Herri Langileak zeresan gutxi izan dezake zapaltzen duen estatu baten politiketan. Bestalde, enpresa pribatuak publiko bihurtzeak ez du kapitalismoarekin eta haren arazo guztiekin amaitzen. Horrenbestez, merkatuaren bidez araututako ekonomia kapitalista akabatu beharra dago, ekoizpen baliabide guztien sozializazioa eta ekoizpenaren planifikazio sozialista gauzatzeko. Horretarako, Euskal Herri Langileak botere politiko osoa behar du, Euskal Estatu Sozialistaren bidez egikaritzeko lukeena.

Greba burutu ostean, behin akordioa lortuta, Irizar e-mobility-ko langileekin solastu gara. Irizarreko langileek apirilaren 25ean greba burutu zuten, maiatzaren 16an amaiera jarri ziotelarik, langile batzordeak eta enpresako zuzendaritzak lan itun berria sinatuta.

1. Apirilaren 25ean ekin zenioten Irizar e-mobility-n greba mugagabeari. Zeintzuk izan ziren greba hasi aurretik zenituzten lan baldintzak eta sumatzen zenituzten gabeziak?

Irizar e-mobility orain dela 5 urte sortutako enpresa bat da. Lehen unetik lan karga izugarriak jasan behar izan ditugu langileok, enpresa berria den aitzakiarekin eta etorkizun laburrean baldintzak hobetuko zirenaren promesekin. Hau horrela, orain dela 3 urte itun bat adostu zen. Itun horren alde egin zuten langileek enpresari konfiantzazko bozka bat eman zioten, hurrengo itunean baldintzak nabarmen hobetzearen alde.

3 urte hauetan garbi geratu da enpresak nahi izan duena: ordu poltsaren kopuru altua eta honen baldintzarik gabeko erabilera, produktio kudeaketa eta antolaketa

txarrei erantzuten dien ordutegien eta egutegien malgutasuna, langileen aldetik behar baino gehiagoko konpromisoa egotea lan orduetatik kanpo ere laneko gauzei erantzunez, eta abar luze bat. Genuen itunak hori dena ahalbidetzen zuen, ez baitzegoen ezer zehatz idatzita eta hori izan da lehen momentutik helburuetako bat, ituneko puntu guztiak ongi zehaztuta egotea.

2. Zeintzuk izan ziren greba baino lehen aurrera eramandako dinamika? Zerk bultzatu zintuzten greba mugagabea deitzera?

Azken urtean tentsio uneak egon izan dira gai ezberdinekin. Adibidez, 2021eko azaroan egutegiaren gaiarekin lotuta 2 orduko lanuzte mugagabea egitekotan egon ginen. Itunaren negoziaketak gertu zeudenez, indarrak itunerako gordetzeko erabakia gailendu zen, egutegian eskatzen zen aldaketetako bat lortzearekin batera. Greba baino lehen ere zuzendari nagusiaren bulego aurrean 5-10 minutuko elkarretaratzea egin genuen, gauzak ondo ez zihoazela salatzen. 5 urteetan jasandako guztiarekin, azken urteko tentsioekin, langileek egoera honen aurrean zuten inpotentziarekin eta

oinarri egoki batzuk jartzeko garaia zenaren konbentzimendurekin iritsi ginen itun berriaren negoziaketetara.

Batzordetik lanketa bat egin genuen langile guztiekin zer gauza hobetuko luketen jaso, itun proposamena idatzi eta langile batzar batean bozkatuz. Itun proposamen horrekin joan ginen zuzendaritzara, baina, tamalez, hauen jarrera ez zen itunaren oinarriak hobetzearena, genuen itunari 2 pintzelada emanaz mantentzearena baizik. 4 hilabete negoziaketetan egon ondoren, enpresak jarrera gogortu eta garbi utzi zuen bere jarrera: beraien proposamen guztia onartuz gero, 2-3 puntuz hitz egiteko prest zeudela, bestela, ez zegoela ezer hitz egiteko. Batzordearen erantzuna garbia izan zen, ez genuela horrelako ezer onartuko eta hori ez zela negoziaketa bat, inposaketa bat baizik.

Hau horrela, langile batzar batera deitu genuen. Bertan enpresaren jarrera salatu eta batzordetik mobilizazioa ez zen beste biderik ez genuela ikusten adierazi genien langileei. Bertan mobilizatzeko 3 aukera aurkeztu genituen eta

bozketa bat egin genuen. Greba mugagabea izan zen bozkatuena.

3. Zer balorazio egiten duzue greba moduko borroka moldeen inguruan?

Behin eta berriro garbi geratzen dena da ezin garela enpresaren eta sistemaren zain egon gure lan baldintzak hobetzeko, eta soilik langile borrokaz lortzen direla hauek. Gure kasuan, greba bitartez lortu ditugun hobekuntzak oso onak dira, baina greba ondoren langileen artean sortu den lotura eta batasuna hobea da. Batasuna erakutsi dugu, indarra erakutsi dugu eta aurrerantzean edukiko ditugun erronkei beldur gutxiagorekin begiratzen diegu.

4. Zein izan da langileen artean grebak izan duen babesa? Eskiroliek egon al da? Bestalde, zein izan da enpresaren jarrera? Zer neurri hartu dituzte langileak presionatzeko?

Gaur egun Irizar e-mobility-n ia 300 langile gara. Azken urtean 100 langiletik gora sartu dira, beraz, ebentualtasun tasa altua duen enpresa gara. Batzarrean 230 langilek hartu genuen parte eta

horietatik 170ek mobilizatzeko moduren bat bozkatu zuten.

Grebaren lehen astean 142 langilek egin zuten bat grebarekin, eta bigarren astean 37 langile gehiagok. Guztira 180 langilek jarraitu dute greba. Ebentualtasun tasa ikusirik, grebak babes handia izan duela esan izan dugu. Babes handia eta lehen unetik arrakasta. Lehen egunetik bete dugu grebaren helburu nagusietako bat, produkzioa gelditzea. Lehen ordutik bi sarreretan biltzen ginen langileak eta baten bat baldin bazetorren, sarreran herri harresi modura jartzen ginen bidea oztopatuz. Hirugarren egunetik aurrera enpresa hutsik egotea lortu genuen.

Enpresak beste alde batera begiratu eta hemen ezer gertatuko ez balitz bezala jarraitu zuen, hornitzaile eta bezeroei dena ezkutatu nahian. Greba babestu ez duten langileekiko ere desinformazioa izan da enpresak aukeratu duen estrategia. Greban geunden langileak, enpresak mugikor pertsonalera deituko zuelakoan, informazioa atera eta

presioa sartzeko, denok jarrera berbera hartu genuen; deiari ez erantzun eta erantzunez gero, enpresa batzordearekin hitz egiteko eskaera egitea.

5. Zein izan da zuen estrategia greba aurrera eramaterako orduan? Zer dinamika jarri zenituzten martxan enpresa presionatzeko?

Grebaren lehen unetik garbi genuen ezin ginela enpresa sarreran gelditu egon eta zuzendaritza noiz etorriko zain geratu. Propagandari garrantzi handia eman genion: pankarta eta kartelak, sare sozialak, ikusgarritasuna bilatzen zuten ekintza ezberdinak... Presio sozial eta instituzionala ere bilatu genuen, Tolosaldea eta Buruntzaldeako eragile sozial eta politiko ezberdinekin bilerak lotuz eta gertaeraren berri emanez, eta Aiztondoa bailarako udal ordezkariekin ere bildu ginen. Harreman sareekin gure egoeraren berri ematen genuen eta, bakoitzari bere esparrutik eta ahal zuen neurrian, enpresari negoziatzera esertzeko presioa sartzeko eskatzen genion.

6. Zuen ustez, zeintzuk izan dira greba arrakastatsua izateko halabeharrezko baldintzak, bai greba bera gauzatzeko zein helburuak erdiesteko?

Zuzendaritzari presioa egitea, barrutik eta kanpotik. Guk bezero publikoentzat egiten dugu lan, konkurtso publikoen bitartez. Garbi genuen barne presioa ona

“Izugarrizko babesa jaso dugu. Oso garrantzitsua izan da guretzat eragile sozial eta politikoek erakutsitako elkartasuna, gure jarrerarekin tinko mantentzen eta animoak goian izaten lagundu gaitu.”

bazen, hau da, enpresa ixtea lortzen bagenuen eta produkzioa geldirik bagenuen, bezeroen presioa izugarria izango zela. Honi ere presio soziala gehitu genion, harreman sarearen bitartez eta herri komunikabideek egin ziguten jarraipenari esker.

7. Greba bukatuta, langileok borrokan ezarri zenituzten helburuak lortutzat ematen dituzue?

Lehen urratsa eman dugu eta urrats handia izan dela uste dugu. Nahiz eta gehiengoa izan, ez ditugu helburu guztiak bere osotasunean bete, baina aurreko galderan esan bezala, greba honetatik langileok batuta eta indartuta atera gara. Orain lortu ez ditugunak aurrerantzean borrokatzen jarraitzeko konpromisoarekin gaude.

8. Fabrikaz haratago, zer-nolako babesa eta elkartasuna jaso dituzue? Zer balorazio egiten duzue horren inguruan?

Izugarrizko babesa jaso dugu. Oso garrantzitsua izan da guretzat eragile sozial eta politikoek erakutsitako elkartasuna, gure jarrerarekin tinko mantentzen eta animoak goian izaten lagundu gaitu. Enpresa sarrerara bertaratu ziren batzuk eta momentu bereziak bizi izan genituen. Oso eskertuak gaude jasotako babesaz eta argi dugu greba honen arrakastaren zati garrantzitsu bat elkartasunari esker izan dela.

9. Ez zarete Irizar taldeak izan duen lan gatazka bakarra, elkarlanik edo harremanik izan duzue Alconza-ko langileekin?

Lehen momentutik egon gara harremanetan Alconzakoeekin. Beraien ekimenetan parte hartu izan dugu eta beraiek guretan ere bai, garrantzitsua ikusi dugulako lehen unetik langileon arteko elkartasuna.

“Beldurrak alde batera uzten saiatu behar gara eta, langile elkartasuna oinarri izanik, borrokak kolektibizatu eta langile guztiok batera jardun behar dugu.”

10. Behin greba amaituta, zer mezu helaraziko zenioke Euskal Herri Langileari?

Soilik langile borrokaz bermatu eta hobetzen direla langileon lan eskubideak. Beldurrak alde batera uzten saiatu behar gara eta, langile elkartasuna oinarri izanik, borrokak kolektibizatu eta langile guztiok batera jardun behar dugu.

INDEPENDENTZIA · SOZIALISMOA

jardun_koordinadora

jardun_koordinadora

JARDUN_KOORDINADORA
@JardunK

www.jardunkoordinadora.com